

„Наша стратегија мора да ... резултира новим преговорима...“

Б.Тадић, председник Србије

„Независност Косова је једина опција за стабилност региона“

Џ.Бајден, потпредседник САД

„Косово је земља толеранције и разумевања“

Хашим Тачи, председник Владе Косова

Косово је у 2009. години признало 11 држава. Од познатијих то су учиниле Саудијска Арабија, Јордан и Нови Зеланд. Укупно су до сада 64 државе Косову признале независност и тим бројем Приштина сигурно не може бити задовољна. Овом успорењу процеса признања сигурно је допринела и влада у Београду у лику вредног и упорног министра иностраних послова Вука Јеремића.

У Хагу је у децембру одржана и десетодневна расправа на Међународном суду правде УН о томе да ли је самопроглашење независности од стране косовске скупштине у складу са међународним правом. Од нама суседних земаља у расправи су учествовале три земље. Румунија је била на страни Србије, а против су биле Хрватска и Бугарска, које су овим чином показале да Србију виде као ривала, а не партнера на овим просторима. Наш познати стручњак за међународно право Тибор Варади оценио је да „никада у једном процесу пред Међународним судом правде није учествовао оволики број стручњака... и никада није било постављено толико принципијелно питање као у случају Косова. У Хагу смо били сведоци сукоба принципа суверености и принципа

Пише: Марио Брудар
уторак, 12 јануар 2010 14:30

самоопредељења“ (*Политика*, 13.12.2009.). Професор Варади се, међутим, запитао да ли ће саветодавно мишљење Суда бити довољно квалитетно какво заслужује овакав процес. Очекивања од одлуке, за коју се претпоставља да ће бити донета у 2010. години, већа су од стране Београда него Приштине. Министар Јеремић нема дилему и очекује да ће одлука бити „блиска изложеним ставовима Србије“. Председник Тадић иде и корак даље када предвиђа да „наша стратегија мора да буде јасна“ и да „резултира новим преговорима, у којима би се дошло до стварног и суштинског решења за будући статус Косова“. Тадић намерава да Београд разговара са „сваком појединачном земљом која је до сада признала независност Косова и да је убедимо да ревидира такав став“ (*В.новости*,

29.11.2009.). Амерички потпредседник Бајден је, с друге стране, у мају после посете Београду отишао и у Приштину где је недвосмислено изјавио како је независност Косова „неповратан процес“ и да „поделе Косова не може бити“. Да ли је оптимизам државног врха Србије заснован на нечему што јавност не зна или је реч о нереалном самокуражењу? Има ли Београд понуду за САД која се не може одбити, а да заузврат, још увек, најјача светска сила промени став у вези са Косовом? Или се рачуна на неку изненадну промену геостратешких односа у свету у 2010. години? Хоће ли, можда, Београд прихватити предлог академика Светозара Стојановића да Србија територијално смањи величину Косова и Метохије („испрва наравно тек декларативно“) и оно што је изузето прикључи Србији, а да преостала територија и даље буде третирана као „суштински аутономна“ у њеном оквиру (

Политика

, 26.12.2009.)?

[\[1\]](#)

Питања без одговора, мада искрено и потпуно лично говорећи, писац овог текста није оптимиста у вези са могућношћу ревидирања досадашњих признања Косова и одржавања нових преговора осим, евентуално, преговора о подели, које јавно неће ни званични Београд, ни Вашингтон, ни Приштина.

[\[2\]](#)

Београд јесте јасно поручио да жели нове преговоре, али исто тако министар Јеремић каже да „не би требало унапред лицитирати са тим шта мора бити крајњи исход процеса“ (

В.новости,

31.12.2009-2.01.2010.).

Приштина изгледа да много не хаје за то шта ће одлучити Суд правде у Хагу, јер рачуна да је независност сигурна док иза себе има САД, Британију, Француску. Али зато одржавање локалних избора у новембру на којима су учествовале 22 српске листе и део српске популације јужно од Ибра, косовске власти могу да упишу као поен на свој конто. Индикативан је у том смислу коментар председника српске општине Штрпце Звонка Михајловића (СРС): „У општини је већ дошло до подела и ништа није исто као пре 15. новембра када је одржан први круг локалних избора“ (*Политика*, 15.12.2009.). Господин Михајловић мисли на поделе међу Србима, јер у Штрпцу је на власти коалиција СРС-ДСС, а сада је на изборима у организацији Приштине за председника општине

Пише: Марио Брудар
уторак, 12 јануар 2010 14:30

победио кандидат Самосталне либералне странке Братислав Николић. Самостална либерална странка (СЛС) победила је и у Грачаници, Ранилугу (подржали кандидата групе грађана који је победио) и Клокоту, а то су нове општине предвиђене Ахтисаријевим планом. СЛС је странка косовских Срба која има два министра у косовској влади и јавно нема никакве контакте са влашћу и опозицијом у Београду. Она је још увек политички пројекат а не права странка, али сада ће, на власти у четири српске општине, имати прилику да се покаже као политичка снага која стварно може нешто да уради или ће се заглибити у неспособности, корупцији и нераду. Председник СЛС Слободан Петровић поручио је пред локалне изборе: „Време је да српска заједница на Косову почне да размишља својом главом и узме свој живот у своје руке” (*КиМ радио*, 13.11.2009.). Додуше, и доајен српског политичког живота на Косову и Метохији Момчило Трајковић, кандидат за председника општине Грачаница, сматра да су „садашње српске општине симулирање српске власти”

Данас

, 24.09.2009.), а мотив за учешће на локалним изборима које организује Приштина објашњава: „Ми само пристајемо на оне институције које ће нам омогућити да нормално живимо на Косову и Метохији. Можемо се инатити колико хоћемо, али функционисаће оне институције које се овде формирају” (

КиМ радио

, 11.11.2009).

[3]

У Грачаници ће се сада налазити седиште српских општина Приштина, Урошевац и Глоговац и косовске општине Грачаница у којој су, такође, Срби на власти. У Ранилугу је, поред истоимене општине, према приштинској административној подели, седиште и општине Каменица, према административној подели Београда. Какви ће односи бити међу властима, хоће ли бити на корист Срба или само локалних Срба на власти, односно власти косовских Албанаца? Градоначелник српске општине Приштина Небојша Николић (СНС) сматра да ће институције државе на Косову и Метохији почети да гасе Срби „иако то ни Албанцима није до сада успело”

Политика

, 23.11.2009.). Игор Аритонович из СЛС сматра пак да неће бити проблема због функционисања две локалне самоуправе у Грачаници. Истичући као позитиван пример што у Грачаници поред српске поште ради и пошта Косова, Аритонович се залаже за такав модел функционисања који неће довести до ривалитета између две локалне (српске) самоуправе. Управо би Београд требало да види своју шансу у проналажењу модела функционисања на два колосека који ће бити на корист и задовољство српске заједнице, са циљем да што више Срба види своју перспективу у останку на Косову, а не да локалне самоуправе буду превасходно у корист појединаца и уских група. У томе би главну оперативну улогу требало да има Министарство за Косово и Метохију. Горан Богданович, министар за Косово и Метохију, показао је завидан ниво толеранције изреченим ставовима поводом изласка Срба на косовске локалне изборе, да је прошло време слања директива из Београда на Космет, да су за њега сви Срби исти без обзира на партијску припадност и политичко опредељење, да се не треба делити на патриоте и издајнике, као и да „због различитог мишљења и поступка не треба никог сатанизовати или омаловажавати”

Политика

, 29.11.2009.). Његов став јесте и да неће бити сарадње са српским властима у општинама изабраним на косовским изборима, да немају кредибилитет, али признаје да имају легитимитет и да не могу Срби који су изашли на изборе да буду удаљени „из наше етничке заједнице“.

[4]

Овакви ставови министра Богдановића показују да има места за заједничко деловање, тим пре што ни српске власти нису изричито позвале Србе на бојкот косовских локалних избора. Београд би требало да одабере пут, коју је добро назначио Ранђел Нојкић (СПО) изјавивши да би „политику опстанка Срба требало водити кроз синхронизовано деловање Београда и новоизабраних представника“

Политика

, 20.11.2009.). Власти у Београду у сваком случају могу наћи начин да „Тачијеви Срби“ не оду погрешним путем, али то истовремено значи и да садашње локалне самоуправе изабране на српским локалним изборима на Косову и Метохији морају почети да боље раде свој посао и да се не плаше конкуренције. Уколико, међутим, то не буде случај, онда може доћи до развоја догађаја на који је пре избора као на могућност указао државни секретар у Министарству за Косово и Метохију Оливер Ивановић да ћемо „имати сукоб међу Србима, између оних који представљају наше институције формиране 11. маја и оних које би се формирале 15. новембра (сајт

Б92

, 3.11.2009.). Уосталом, зар није изненађење да је после превремених локалних избора у Лепосавићу победила Демократска странка и да коалиционо учествује у власти у општинама Пећ (са седиштем у Гораждевцу) са социјалистима, а у Приштини (Грачаница) са напредњацима и социјалистима. То су све догађаји из 2009. године који иду у прилог министру Богдановићу, првом човеку ДС на Косову и Метохији. И они га препоручују као одговарајућег човека, уколико се Београд определи за дугорочно интегративну и свенационалну политику према косовским Србима. Од велике користи била би и два искусна политичара Оливер Ивановић и Звонимир Стевић, државни секретари у Министарству за Косово и Метохију. Српске власти могу и да игноришу косовске српске локалне власти (што Приштина и очекује), али онда би морали да се са много више пара и бољом организацијом него до сада докажу тамошњим Србима. А то би био, по свему судећи, превелики терет за руководства српских општина изабраних у организацији Београда.

Оно што би, међутим, требало да највише брине, и чему политика искључивости може само још више да допринесе, јесте практично заустављен повратак расељених. До октобра 2009. године на Косово се вратила 61 особа, а за повратак се пријавило неколико хиљада. Помоћник министра за Косово и Метохију Бојан Анђелковић, који је у новембру разрешен дужности на лични захтев, у октобру је на једном скупу изнео наведену бројку, искрено признавши: „Ове године смо били неуспешни и тој чињеници морамо погледати у очи... Људе смо обманули и ове године, јер смо им обећали нешто што нисмо испунили“ (сајт РТС, 9.10.2009.).

Београд и Србе на Косову заиста чекају велика и додатна искушења у 2010. години, али би и за Приштину и косовске Албанце ова година могла да буде изазов на унутарнационалном плану. Писац ових редова у тексту за НСПМ о томе шта је Косову и Метохији донела 2008. година и шта треба очекивати од наредне, напоменуо је да би у 2009. години Косово морало да крене путем што даље од криминала, корупције, незапослености и сиромаштва и да за почетак из политике уз помоћ САД буду уклоњени корумпирани и криминалци. То се није догодило у 2009. години, али догодио се Назим Блаца, бивши припадник ОВК и егзекутор тајне полиције ШИК који је пред камерама признао да је умешан у 17 политички мотивисаних злочина према Албанцима у периоду 1999-2006 који нису били по вољи или су сметали неким људима из садашње партије Хашима Тачија. Блаца је ухапшен и за почетак је добио месец дана кућног притвора. Његова и судбина онога што је открио биће показатељ да ли су САД и косовским Албанцима наклоњене водеће земље ЕУ одлучиле да Косово у 2010. години крене ка томе да буде земља толеранције и разумевања, за шта ју је у 2009. години већ прогласио косовски премијер Хашим Тачи! Исто као што ће бити врло значајно видети да ли ће српској електродистрибуцији на северном Косову бити дозвољено да наплати рачуне које је после прекида од десет година испоставила потрошачима у овом делу Косова, пошто им је претходно читала бројила?

[1] Овај предлог имао је далеко веће шансе да се оствари 1989-1990, него данас, али тадашњој власти ни небо није изгледало као граница. Неко би, уосталом, могао да каже како Србија још није рашчистила са комунизмом, јер и по Уставу из 1990. и по уставу из 2006. у свом саставу има две покрајине - што је решење југословенских и српских комуниста из 1945. године.

[2] За поделу Косова и Метохије заложио се у јуну 2009. године бивши амбасадор САД у Београду Вилијем Монтгомери.

[3] М.Трајковић није успео да победи у Грачаници, освојио је 425 гласова, али је постао одборник. Бојан Стојановић (СЛС) победио је са 2219 гласова. Трајковић и још неколико српских учесника избора оптужили су СЛС за куповину гласова и бирачких одбора, али нису успели да се изборе за нове изборе.

[4] Сузана Грубјешић (Г17плус) после избора је рекла да Срби јужно од Ибра заслужују сваку подршку и да их не треба осуђивати што су мало више мислили на себе него на велике теме, попут статуса. Александар Вучић (СНС) рекао је: „Нас се не тичу Тачијеви Срби”. За Милана Ивановића (СНВ северног Косова) учешће на изборима представља издају српских националних и државних интереса, а Љ.Краговић (СРС) тражи санкције

Косово и Метохија у двехиљадедеветој

Пише: Марио Брудар
уторак, 12 јануар 2010 14:30

за све оне који се огреше о Устав, односно који су се приклонили сецесионистичкој албанској врхушци.